

Apakšžokļa funkciju nepilnvērtību novērtējums pacienti ar “klikstošiem” trokšņiem temporomandibulārajā locītavā

Daina Spūle^{1,2}, Una Soboļeva^{1,2}

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹ *Stomatoloģijas institūts,*

² *Zobu protezēšanas katedra*

Ievads. Apakšžoklis piedalās dažādās cilvēka dzīves neatņemamās ikdienas aktivitātēs: runāšanā (komunicējot ar citiem cilvēkiem), ēšanā, košļāšanā, tīrot zobus (ikdienišķās dzīves situācijās), dziedot, smeļoties (atpūšoties), kā arī žāvājoties (pie nespecifiskām žokļa aktivitātēm). Apakšžokļa funkcijas nepilnvērtība ir žokļa fiziski traucējumi, kas samazina pacienta spēju veikt ierastā veidā ikdienas aktivitātes. Zobārstniecības praksē nākas saskarties ar pacientu sūdzībām par “klikstošiem” trokšņiem temporomandibulārajā locītavā (TML) un ar to saistītām apakšžokļa funkcijas nepilnvērtībām.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Novērtēt subjektīvas apakšžokļa funkcijas nepilnvērtības un to saistību ar TML strukturālām izmaiņām pacienti ar “klikstošiem” trokšņiem locītavā. Pētījumā tika iekļauti 36 pacienti ar “klikstošiem” trokšņiem TML. Analizējot sīkāk, tika izveidotas divas grupas. Katrs patients subjektīvi novērtēja 11 apakšžokļa aktivitātes. Kaulaudu strukturālās izmaiņas tika novērtētas konusa stara datortomogrāfijas attēlos (*Next generation i-CAT*) sagītālā un aksiālā plaknē. Izmaiņas tika iedalītas četrās galvenās grupās (pēc *Hatcher*, 1997).

Rezultāti. Pētījumā konstatētas subjektīvi noteiktas apakšžokļa funkcijas nepilnvērtības: 38,89% gadījumu ēdot cietu, 36,11% gadījumu košļājot, 30,56% gadījumu žāvājoties, 13,89% gadījumu ēdot mīkstu, 11,11% gadījumu tīrot zobus / seju, 5,56% gadījumu mainītu ierasto sejas izskatu, 2,78% gadījumu dzerot, 2,78% gadījumu smeļoties / smaidot un 2,78% gadījumu runājot. Pie tādām aktivitātēm kā rīšana un apakšžokļa vingrināšana netika atrastas funkcijas nepilnvērtības. Novēroja statistiski ticamu atšķirību starp abām grupām pie tādām apakšžokļa funkcijām kā košļāšana ($p = 0,002$) un cietas barības ēšana ($p = 0,009$). Netika novērota statistiski ticama saistība starp apakšžokļa funkciju nepilnvērtībām un kaulaudu strukturālām izmaiņām.

Secinājumi. Visizplatītākās apakšžokļa funkcijas nepilnvērtības bija saistītas ar cietas barības ēšanu, košļāšanu un žāvāšanu. Subjektīvi atzīmētas apakšžokļa funkcijas nepilnvērtības nekorelē ar objektīvām strukturālām izmaiņām temporomandibulārajā locītavā.